

1 היתביב גביה מפה נפשה – הרי החרשת יכולה לשהות אצל, לפי
2 כל אחד מצדדי הספק, אי קנויה היא – אם החרשת היתה קנויה
3 לגמרי לבעלה, הא קנויה היא לגמרי וכשמיים אותה פוקעת זיקת
4 הקטנה ואינה זקוקה עוד לחליצה. ואי לא קנויה היא – ואם
5 החרשת לא היתה קנויה לבעלה, הא נכרית בעלמא היא – הרי היא
6 אשה זרה שלא היתה נשואה לראשון ואינה יבמה וכשהקטנה
7 תגדל ותחלוץ היא לא תאסור את החרשת על בעלה. ואם רב
8 אמר שיכנסו את החרשת ויוציאה בגט, בהכרח שלדעתו החרשת
9 היא זאת שקנויה ומשווירת, ואילו הקטנה ספק קנויה ספק אינה
10 קנויה. שואלת הגמרא: וכי תימא – ואם תאמר, גם אם הקטנה היא
11 זאת שקנויה ואינה קנויה והחרשת קנויה ומשווירת, עדיין יקשה
12 קטנה, אמאי תמתינן עד שתגדיל ותחלוץ, היתביב גביה – תשעה
13 הקטנה אצלו, כלומר שייבם את הקטנה ותשאר להיות אשתו לפי
14 כל אחד מצדדי הספק, אי – אם קנויה היא בקצין גמור, הא – הרי
15 קנויה היא, וכשמיים פוקעת הזיקה של החרשת, ואי לא קנויה
16 היא – ואם אינה קנויה כלל, הרי נכריתא בעלמא היא, ואין מה
17 שיאסור אותה עליו.

18 משיבה הגמרא: אם כן שייבם מתחילה את הקטנה ותשאר תחתיו,
19 החרשת גביה תיפוק – החרשת במה תצא ותותר לשוק, הלא לאו
20 בת חליצה היא, ולכונסה אינו יכול, שמא הקטנה קנויה לגמרי ובת
21 יבום היא, ולאחר שכנסה שוב אינו כונס את צרתה. ומאחר שרב
22 רצה בתקנת שתיקה, לכן אמר לכנסו את החרשת ולהוציאה בגט
23 ולחלוץ לקטנה כשתגדל.

24 הגמרא מביאה ראייה לדברי רב חסדא מבריייתא: אמר רב ששה,
25 הדין נמי מיסתברא – כך גם מסתבר בדקא מתין רב חסדא אליפא
26 דרב – כפי שביאר רב חסדא על פי שיטתו של רב, שהחרשת קנויה
27 ומשווירת, ואילו קטנה היא ספק קנויה ספק אינה קנויה, התיבא
28 בבריייתא, שני אחין שהיו נשואין שתי אחיות יתומות קטנות וחרשת.
29 מה בעלה של קטנה נפלה ליבום לפני בעלה של החרשת אחותה,
30 החרשת יוצאה בגט, לפי שהיא נאסרת על בעלה מדין אחות
31 זקוקתה וקטנה תמתינן עד שתגדיל ותחלוץ. ואם מה בעלה של
32 חרשת, הקטנה יוצאה מבעלה בגט, שמא היא אינה קנויה ונאסרת
33 משום אחות זקוקתה החרשת. והחרשת אסורה לעולם. לכונסה אינו
34 יכול שמה הקטנה קנויה לגמרי והחרשת נאסרת משום אחות
35 גרושתה, וחליצה לא מועילה בחרשת. ואם עבר ובא על החרשת
36 אחרי שגירש את אחותה הקטנה, נותן לה גט והותרה בכך החרשת
37 לשוק. והטעם, שאם הקטנה אשת היבם קנויה לגמרי, נפטרה
38 החרשת משום אחות אשה וביאתו על החרשת היא ביאת נזות,
39 ואם הקטנה אינה קנויה כשבא על החרשת קיים מצות יבום
40 ופוטרה בגט ומותרת.

41 הגמרא מבארת את הראיה לרב חסדא: אי אמרת בשלמא – מוכן
42 הדבר אם החרשת קנויה ומשווירת, והקטנה ספק קנויה לגמרי
43 וספק אינה קנויה, משום הכי – לכן אמרה הבריייתא, דכי בא – שאם
44 היבם בא על החרשת, נותן לה גט והותרה לשוק, דאמרת מפה
45 נפשה, אי קטנה קנויה היא לבעלה, הא נפקא – הרי יוצאת החרשת
46 משום אחות אשה. ואי לא קנויה לבעלה, בביאתו על החרשת
47 שפיר מיבם – קיים יפה מצות יבום, ונותן לה גט ומתירה לשוק.
48 אמלא אי אמרת שהחרשת קנויה ואינה קנויה, והקטנה קנויה
49 ומשווירת, אם כן כי בא היבם על החרשת אמאי נותן לה גט והותרה
50 לשוק, הלא הקטנה קנויה לו במקצת ונמצא שהחרשת היא אחות
51 אשתו במקצת, הויא ליה ביאתו על החרשת ביאה פסולה, וביאה
52 פסולה לא פטרה את החרשת מחליצה, ואינה יכולה לחלוץ.

53 הגמרא מנסה לדחות את הראיה מהבריייתא לרב חסדא: הא מני –
54 ברייתא זו בשיטת מי הולכת, רבי נחמיה היא. דאמר רבי נחמיה
55 לעיל (ג) ביאה פסולה פוטרת מחליצה, ולכן אף שביאתו בחרשת
56 היתה פסולה, מכל מקום היא פוטרת מחליצה ולכן נותן לה גט
57 ומותרת. וניתן אם כן לומר שהחרשת ספק קנויה ספק אינה קנויה,
58 והקטנה קנויה ומשווירת ואין ראייה לרב חסדא.

59 דוחה הגמרא: אי רבי נחמיה, אימא סיפא – אמור ובאר את הסיפא

60 של הבריייתא, מי שהיה נשוי שתי יתומות קטנות וחרשת, ומת, אם
61 בא היבם על הקטנה ותור ובא על החרשת, או שקב אחיו של היבם
62 על החרשת, נאסרו שתייהן עליו – על היבם. החרשת אסורה עליו,
63 כיון שיתכן שהקטנה קנויה וכשבא עליה פקעה זיקת החרשת
64 ונאסרה על היבם. הקטנה אמנם מעיקר הדין מותרת, שהרי אם
65 היא קנויה הרי היא יבמתו, ואם אינה קנויה נכרית בעלמא היא
66 ואינה נאסרת בביאת החרשת, אלא שחכמים אסרוה על היבם כפי
67 שיבואר להלן. ביצר היא תקנתה, חרשת יוצאת ממנו בגט ומותרת
68 לשוק, לפי שאם הקטנה קנויה, ביאת היבם עליה פוטרת את
69 החרשת. ואם הקטנה אינה קנויה, ביאת החרשת פוטרת את
70 עצמה, וקטנה תמתינן עד שתגדיל ותחלוץ.

71 הגמרא מוכיחה שלא יתכן שהקטנה קנויה ומשווירת והחרשת
72 ספק קנויה והבריייתא כרבי נחמיה: אי אמרת בשלמא – זה מוכן אם
73 תאמר שהחרשת קנויה ומשווירת והקטנה קנויה ואינה קנויה ורפין
74 היא, ולכן ברישא במקרה שחרשת נפלה ליבום והיבם היה נשוי
75 לאחותה הקטנה, אם היבם בא על יבמתו החרשת נותן לה גט
76 ומותרת. והיינו משום שביאתו על החרשת פוטרת את עצמה,
77 ממה נפשך, וכמו שהתבאר לעיל. לפי זה מובנת גם הסיפא, שם
78 נאמר שקטנה וחרשת שנפלו ליבום מאח אחד, אם היבם בא על
79 הקטנה ואחר כך בא על החרשת, החרשת יוצאת בגט והקטנה
80 בחליצה כשתגדל, ולכאורה קשה מדוע צריכה הקטנה חליצה,
81 הלא אם היא קנויה לגמרי ביאתה פוטרת את עצמה, ואם אינה
82 קנויה נכרית בעלמא היא ודי לה בגט. אלא משום הכי הקטנה
83 תמתינן עד שתגדיל ותחלוץ, דלמא קרים ובעיל חרשת ברישא –
84 שחכמים גזרו שמא יבוא על החרשת תחילה ואחר כך על הקטנה,
85 ויטעו לומר שגם באופן זה יפטרו את שתייהן בגט, בעוד שמצד
86 הדין הקטנה צריכה חליצה. וביאת הקטנה אינה פוטרת את עצמה
87 כיון שבא תחילה על החרשת והויא ליה ביאה דקטנה ביאה פסולה,
88 מצד איסור שני בתים. ובביאת החרשת, הקטנה אינה נפטרת
89 שהרי יתכן שהיא קנויה לגמרי והחרשת קניינה משווייר.

90 אמלא אי אמרת רבי נחמיה – אולם אם תאמר שהקטנה קנויה
91 ומשווירת והחרשת ספק קנויה ספק אינה קנויה, אמנם את הרישא
92 תרצנו שהבריייתא כרבי נחמיה ולכן במקרה שחרשת נפלה ליבום
93 לפני אח בעלה שהיה נשוי לאחותה הקטנה, מוכן מדוע אם היבם
94 בא על יבמתו החרשת נותן לה גט ומותרת, על אף שהביאה על
95 החרשת פסולה, שהרי הקטנה אשת היבם קנויה ומשווירת ונמצא
96 שהחרשת היא אחות אשתו במקצת, אלא ששיטת רבי נחמיה
97 שביאה פסולה פוטרת מחליצה ודי לחרשת בגט. אולם הסיפא
98 אינה מובנת. בסיפא נאמר שקטנה וחרשת נכריות נשות בעל אחד
99 שנפלו לפני היבם, ובא על הקטנה ואחר כך בא על החרשת,
100 הקטנה צריכה חליצה, וקשה הלא ביאתה צריכה לפטור את
101 עצמה, לפי שביאה כשירה היא. ואף אם נדחוק ונאמר שביאת
102 הקטנה נחשבת לביאה פסולה, לפי ששמה החרשת קנויה לגמרי
103 והקטנה קנויה ומשווירת והיא אסורה עליו בגלל זיקתה החזקה
104 של החרשת, מכל מקום הא אמר רבי נחמיה שביאה פסולה פטרה
105 מחליצה. אמלא שפע מינה – מוכח שהקטנה ספק קנויה ספק אינה
106 קנויה והחרשת קנויה ומשווירת והבריייתא בשיטת רפין היא
107 וחזרת הראיה מהבריייתא לרב חסדא. מסקנת הגמרא: שפע מינה
108 – אכן יש להוכיח כן.

109 הגמרא מביאה ראייה נוספת שמשנתנו כשית חכמים שביאה
110 פסולה אינה פוטרת מחליצה: אמר רב אשי, מרישא נמי שפע מינה
111 דרפין היא, דקתני – ששינו ברישא של הבריייתא, בשני אחים
112 שהיו נשואים לקטנה וחרשת אחיות, ומת בעלה של החרשת, אם
113 בא היבם באיסור על החרשת, נותן לה גט והותרה, ולא קתני – ולא
114 שינו בבריייתא במקרה שמת בעלה של הקטנה שאם בא היבם על
115 הקטנה נותן לה גט והותרה. ולכאורה הטעם הוא משום
116 שהבריייתא היא בשיטת חכמים, ולפיכך אם יבוא היבם על
117 הקטנה, ביאתה לא תפטור את עצמה, שהרי אחותה החרשת
118 הנשואה ליבם קנויה לו במקצת, והקטנה היבמה היא אחות אשתו

המשך ביאור למסכת יבמות ליום שישי עמ' א

1 במקצת, ונמצא שביאתה ביאה פסולה שאינה מועילה להפקיע
2 את זיקתה, ומאידך קניינה המשוויר של החרשת אינו די לדחות
3 את הקטנה מיבום, כיון שיתכן שהקטנה קנויה לגמרי, ולכן הקטנה
4 צריכה חליצה ולא די לה בגט.
5 דוחה הגמרא: אי משום הא לא איריא – אם זו הראיה, היא אינה
6 מוכרחת וניתן לדחותה. שלעולם יתכן שהברייתא בשיטת רבי
7 נחמיה, ומה שלא הזכיר התנא של הברייתא את הדין באופן
8 שהיבם עבר ובא על הקטנה, כפי ששנה לענין חרשת, משום
9 שחרשת דלית לה תקנתא דהיתירא – שאין לה תקנה באופן המותר,
10 לכן קתני – שנה התנא תקנתא דאיסורא – תקנה באופן האסור,
11 דהיינו שהיבם עבר על איסור ובא עליה. אבל קטנה דאית לה

12 תקנתא דהיתירא – שיש לה תקנה באופן המותר, דהיינו לחלוץ
13 כשתגדל, לא תני תקנתא דאיסורא – לא שנה התנא תקנה בדרך
14 של איסור.

משנה

15 משנתנו ממשיכה לדון ביבם שנפלו לפניו שתי יבמות [מבעל אחד]
16 ונישואי אחת מהן או שתיהן אינן אלא מדרבנן: מי שהיה נשוי
17 לשתי יתומות קטנות ומת, ובא היבם על אשתו הראשונה, כלומר
18 על אחת מהן, וחזר ובא על השנייה, או שבא אחיו על השנייה
19

במנות דף קיא עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) רטו

תהפוך לכיאת ייבום כשירה. אַבְל אִידָךְ – במשנה לעיל, לא נלמד
את הקטנה למאן, לפי שהיבמה הגדולה היא אחות אשתו של
היבם מדרבנן, ולא מוטל עליו לייבמה. לכן צָרָכָא – לכן הוצרכו
להשמיענו בשני המקרים שמלמדים את הקטנה למאן.

משנה

משנתנו דנה ביבם קטן שייבם יבמה קטנה: יָבֵם קָטָן בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים
וְיוֹם אֶחָד שָׁבָא עַל יָבֵמָה קְטָנָה שֶׁכָּבַר מִלֹּא לֵה שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֶךְ לֹא
הִבִּיאה עֲדִינָן שְׁתֵּי שְׁעוֹת, וְגִדְלוּ זֶה עִם זֶה, וּכְשִׁיגְדֵל יוֹכֵל לַגְרֵשָׁה
אֲבָל לֹא קוֹדֵם לָכֵן, לִפִּי שֶׁגֵּט שֶׁל קָטָן אֵינוֹ גֵּט. בָּא יָבֵם קָטָן עַל יָבֵמָה
גְּדוּלָּה, תִּגְדְּלֶנּוּ – תִּישָׂאֵר נִשְׁוֹאה אִיתּוֹ עַד שִׁיגְדֵל וְאִזּוֹ יוֹכֵל לַגְרֵשָׁה
בִּגֵּט.
להלן דנה המשנה ביבמה שטוענת שהיבם לא בא עליה, וכן ביבם
שמנוע מלבוא על יבמתו בגלל נדר שנדרה: הִיבְמָה שְׂאִמְרָה בְּתוֹךְ
שְׁלֹשִׁים יוֹם מֵאִזּוֹ שֶׁכִּנְסָה הִיבֵם וְנִתְיַחַד עִימָהּ, לֹא נִבְעֲלָתִי לוֹ וּבִידָה
גֵּט שִׁגִּירָשָׁה הִיבֵם בּוֹ, וְהִיא דוֹרֶשֶׁת חֲלִיצָה כְּדִי לְהַתִּירָהּ לְהִנְשֵׂא,
וְאִילוּ הִיבֵם טוֹעֵן שָׂבָא עֲלֶיהָ, בּוֹפִין אוֹתָהּ בֵּית דִּין שִׁיחְלוּץ לָהּ,
וּמֵאִמְנִינִים לֹא שָׂלָא בַּעַל אוֹתָהּ, כִּיּוֹן שַׁעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם אֲדָם עֲשׂוּי
לְהַתֹּאפֵק וְלֹא לִבְעוּל אֵת יִבְמָתוֹ. אוּלַּם אִם הִיבְמָה טַעֲנָה טַעֲנָה זֶה
לְאַחֵר שֶׁעֲבָרָו שְׁלֹשִׁים יוֹם מִזְמַן שֶׁכִּנְסָהּ, וְהִיבֵם טוֹעֵן שָׂבָא וְהִיא
אֵינָה זֹקֶקָה לְחֲלִיצָה, מֵאִמְנִינִים לוֹ שָׂבָא עֲלֶיהָ מִשּׁוּם שִׁבּוּמָן אֲדָרָךְ
כֹּזֵה אֲדָם אֵינוֹ עֲשׂוּי לְהַתֹּאפֵק מִלְבָּא עַל יִבְמָתוֹ. וְאוּלַּם מֵאֲחֵר וְהִיא
טוֹעֲנָת שָׂלָא בָּא עֲלֶיהָ, אֲסוּר לֵה לְהִנְשֵׂא מִשּׁוּם שִׁלְדַּבְרִיָּה הִיא
זֹקֶקָה לְחֲלִיצָה, וְלָכֵן מְבַקְשִׁין הֵימָנוּ שִׁיחְלוּץ לָהּ אֲבָל אֵין כּוֹפִים
אוֹתוֹ עַל כֵּךְ. וְכִּיּוֹן שֶׁהָיָא מוֹדָה לְדַבְרִיָּה שָׂלָא נִבְעֲלָה לוֹ, אֲפִילוּ
לְאַחֵר שְׁנֵים עָשָׂר חֳדָשׁ, בּוֹפִין אוֹתָהּ שִׁיחְלוּץ לָהּ.
הַנּוֹדֶרֶת הַנָּאָה מִיבְמָה בְּתִי בַּעֲלָה וּמַתָּה הִנְדָר לֹא יִכּוֹל
הִיבֵם לְכֹנְסָהּ, בּוֹפִין אוֹתָהּ שִׁיחְלוּץ לָהּ, מִשּׁוּם שֶׁמֶן הַסֵּתִם כְּשִׁנְדָרָה
בְּחַיָּה בַּעֲלָה לֹא הִיתָה כּוֹנְנָתָה לְמַנוּעַ מִהִיבָם לִיבְמָה, אֲלֵא הִיא
כַּעֲסָה עֲלֵיו וּמַתָּה כֵּן נִדְרָה הִנָּה מִמֶּנּוּ. אוּלַּם אִם נִדְרָה הִנָּה
מִיבְמָה לְאַחֵר מִיתָת בַּעֲלָהּ, מְבַקְשִׁין הֵימָנוּ שִׁיחְלוּץ לָהּ אֲבָל אֵין
כּוֹפִין אוֹתוֹ, כִּיּוֹן שֶׁמֶן הַסֵּתִם כּוֹנְנָתָה הִיתָה לְמַנוּעַ מִהִיבָם לִיבְמָה.
וְאִם נִרְאָה לְדִינָיִים שֶׁכְּשִׁנְדָרָה הִנָּה מִיבְמָה נִתְפָּזְזָה לְכָף
וּלְפִטְרָה מִיבּוּס, אֲפִילוּ נִדְרָה בְּתִי בַּעֲלָהּ, מְבַקְשִׁין הֵימָנוּ שִׁיחְלוּץ
לָהּ וְאֵין כּוֹפִים אוֹתוֹ.

גמרא

שנינו במשנה: יָבֵם קָטָן שָׂבָא עַל יִבְמָה קְטָנָה יִגְדֵּלוּ זֶה עִם זֶה. וְהָאֵם
שִׁוְאַלְתָּ הַגְּמָרָא: לִימָא מִתְּנִיתִין – הָאֵם נִאֲמַר שֶׁמִּשְׁנַתָּנוּ דִּלָּא בְּרַבִּי
מֵאִיר, דְּתֵנָּא בְּבִרְיָתָא, קָטָן וְקְטָנָה לֹא חוֹלְצִין וְלֹא מִתְּנִיבָמִין, דְּבְרִי
רַבִּי מֵאִיר. וְטַעֲמָא שֶׁיֵּשׁ חֲשֵׁשׁ שֶׁהִקְטָן כְּשִׁיגְדֵל יִתְבַּרֵּר שְׁוֹאָה סְרִיס
וְהַקְטָנָה כְּשִׁתְּגַדֵּל יִתְבַּרֵּר שְׁוֹאָה אִילוֹנִית וְאֵינָם רְאוּיִים לְהַקְטִם
שֶׁם, וּמִמִּילָא הֵם אֲסוּרִים זֶה עַל זֶה בְּאִסּוּר אֶשֶׁת אָת. דְּבִרֵּי רַבִּי
מֵאִיר סוֹתֵרִים לְנִאֲמַר בְּמִשְׁנַתָּנוּ שֶׁקָטָן מֵיבֵם אֵת הַקְטָנָה.
מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: אֲפִילוּ תִּימָא – אֲפִילוּ תֹאמַר שֶׁמִּשְׁנַתָּנוּ הִיא גַם
בְּשִׁיטַת רַבִּי מֵאִיר, כִּי – בְּאִיזָה אֹפֶן אֲמַר רַבִּי מֵאִיר שֶׁאֲסוּר לְקַטֵּן
אוֹ לְקַטְנָה לְהַתִּיבָם, דּוּקָא יִבְמָה גְּדוּלָּה לִיבֵם קָטָן, וְקְטָנָה לִיבֵם
גְּדוּלָּה, דְּהָדָא מִינֵיהּ בִּיאָה דְּאִיפּוֹרָא הִיא – שְׂאֲחָד מִהֵם עוֹבֵר בְּבִיאָה
זֶה עַל אִסּוּר עֲרוּה. אֲבָל קָטָן הָאֵם עַל הַקְטָנָה, דְּתִרְוּיָהּ כִּי תִדְרִי
נִתְּנָה – שְׁשִׁנִּיהָ אֵינָם בְּנֵי עוֹנָשִׁים, לֹא אֲמַר רַבִּי מֵאִיר שֶׁאֲסוּרִים
לְהַתִּיבָם.
מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְהָאֵם קָטָנִי – וְהִרִי שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנַתָּנוּ שֶׁאֵם בָּא הִיבֵם
הִקְטָן עַל יָבֵמָה גְּדוּלָּה, תִּגְדְּלוּ, מוֹכַח שֶׁמִּשְׁנַתָּנוּ מִתִּירָה יִבּוּם גַּם
כְּשִׁאֲחָד מִהֵם הוּא גְּדוּלָּה, וְחוֹזֶרֶת הַשְׂאֵלָה שֶׁמִּשְׁנַתָּנוּ לֹא כְּרַבִּי
מֵאִיר.
מִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא: אֲמַר רַבִּי תִּנְיָא חוּזָא, בָּא שְׂאֵנִי, כְּלוֹמַר בְּמִשְׁנָה
לֹא נִאֲמַר שֶׁלְכַתְּחִילָה רִשְׁאִי הִקְטָן לִיבֵם אֵת הַגְּדוּלָּה, אֲלֵא
בְּדִיעֵבַד כְּשֶׁכָּבַר בָּא עֲלֶיהָ תִּגְדְּלֶנּוּ, וּבְאוּפֵן זֶה הִדִּין שׁוֹנֵה, וְגַם רַבִּי
מֵאִיר מוֹדָה שֶׁאֵין צוֹרֵךְ לְהַפְרִישׁ זֶה מִזּוֹ.

המשך בעמ' קפט

לא פָּסַל – לֹא אֲסַר בְּכָךְ עֲלֵיו אֵת הַרְאָשׁוֹנָה, וְהוּא רִשְׁאִי לְקִימָה,
מִשּׁוּם שִׁזְיָקָה שְׁתֵּי הַקְטָנוֹת שׁוֹהִ, וְהֵן סַפֵּק קְנוּיֹת סַפֵּק אֵינָן קְנוּיֹת.
וְהִינּוּ שֶׁאֵם קְטָנָה קְנוּיָה לְבַעֲלָהּ, הַרְאָשׁוֹנָה שֶׁהִיבֵם בָּא עֲלֶיהָ,
הַתְקִיִּים בָּהּ מִצּוֹת יִבּוּם וְהַשְׁנִיָּה נִפְטָרָה וּבִיאָתוֹ עֲלֶיהָ הִיא בִּיאָת
זְנוּת. וְאֵם קְטָנָה אֵינָה קְנוּיָה, נְכִרְיֹת בַּעֲלָמָא הֵן. אֲבָל אֵת הַשְׁנִיָּה
אֲסוּר לִיבֵם לְקִימָה, שְׂמָא קְטָנָה קְנוּיָה וְכִשְׂבָּא עַל הַרְאָשׁוֹנָה
נִאֲסָרָה הַשְׁנִיָּה בְּאִסּוּר שְׁנֵי בָתִּים. וְכֵן שְׁתֵּי חֲרָשׁוֹת שֶׁנִּפְלוּ לִפְנֵי
הִיבֵם מֵאֲחִיו, וְבָא עַל זֶה וְחֹזֵר וּבָא עַל זֶה, אֵין בִּיאָת הַשְׁנִיָּה אֲסוּרָת
אֵת הַרְאָשׁוֹנָה, לִפִּי שִׁזְיָקָה שְׁתֵּינָן שׁוֹה שְׁתֵּינָן קְנוּיֹת וּמוֹשִׁיירוֹת
וּבִיאָת אֶחָת פּוֹטֶרֶת אֵת הַשְׁנִיָּה, וְהִיא אֶף אֲסוּרָה עֲלֵיו בְּאִסּוּר
שְׁנֵי בָתִּים מִדְּרַבְּנָן.
הִיו שְׁתֵּי הַנְּשִׁים קְטָנָה וְחֲרָשָׁת, וְכָא יָבֵם עַל הַקְטָנָה וְחֹזֵר וְכָא עַל
הַחֲרָשָׁת, אוֹ שְׂבָא אֲחִיו עַל הַחֲרָשָׁת, פָּסַל – אֲסַר בְּכָךְ עֲלֵיו אֵת
הַקְטָנָה וְחִיב לַגְרֵשָׁה. וְגִזֵּרֶת חֲכָמִים הִיא זֶה, שְׂמָא יִבָּא תַחֲלִילָה עַל
הַחֲרָשָׁת שֶׁקְנִינָה מִשּׁוּר וְיִחְזוֹר וְיִבָּא עַל הַקְטָנָה שִׁיתֵּן שֶׁקְנִינָה
גְּמוּר, וְתֹאסֵר הַחֲרָשָׁת עֲלֵיו בְּאִסּוּר שְׁנֵי בָתִּים, כְּמוֹ שֶׁהִתְבָּאֵר
בְּגִמְרָא לַעֲלִי (א"ע). בָּא הִיבֵם עַל הַחֲרָשָׁת וְחֹזֵר וְכָא עַל הַקְטָנָה, אוֹ
שְׂבָא אֲחִיו עַל הַקְטָנָה, פָּסַל בְּכָךְ אֵת הַחֲרָשָׁת וְאֲסוּר לִיבֵם לְקִימָה
כְּמוֹ שֶׁהִתְבָּאֵר.
הִיו שְׁתֵּי הַנְּשִׁים פְּקֻחָה וְחֲרָשָׁת, בָּא הִיבֵם עַל הַפְּקֻחָה וְחֹזֵר וְכָא עַל
הַחֲרָשָׁת, אוֹ שְׂבָא אֲחִיו עַל הַחֲרָשָׁת, לֹא פָּסַל בְּכָךְ אֵת הַפְּקֻחָה, כִּיּוֹן
שֶׁאֵין בְּכַח הַחֲרָשָׁת שֶׁקְנִינָה מִשּׁוּר לְפִסּוּל אֵת הַפְּקֻחָה שֶׁקְנִינָה
גְּמוּר מִהַתּוֹרָה. בָּא יָבֵם עַל הַחֲרָשָׁת וְחֹזֵר וְכָא עַל הַפְּקֻחָה, אוֹ שְׂבָא
אֲחִיו עַל הַפְּקֻחָה, פָּסַל אֵת הַחֲרָשָׁת וְאֲסוּר לוֹ לְקִימָה מִשּׁוּם אִסּוּר
שְׁנֵי בָתִּים.
הִיו שְׁתֵּי הַנְּשִׁים גְּדוּלָּה וְקְטָנָה, בָּא יָבֵם עַל הַגְּדוּלָּה וְחֹזֵר וְכָא עַל
הַקְטָנָה, אוֹ שְׂבָא אֲחִיו עַל הַקְטָנָה, לֹא פָּסַל אֵת הַגְּדוּלָּה. בָּא יָבֵם
תַּחֲלִילָה עַל הַקְטָנָה וְחֹזֵר וְכָא עַל הַגְּדוּלָּה, אוֹ שְׂבָא אֲחִיו עַל הַגְּדוּלָּה,
פָּסַל אֵת הַקְטָנָה, כִּיּוֹן שֶׁבִּבְיָאָתוֹ עַל הַגְּדוּלָּה פִּקְעָה הַזִּיקָה מִדִּין
תּוֹרָה, וְהַקְטָנָה נִאֲסָרָת עֲלֵיו בְּאִסּוּר שְׁנֵי בָתִּים וְצִרִיכָה גֵּט. אֲמַנָם
גַּם הַגְּדוּלָּה צִרִיכָה גֵּט וְחֲלִיצָה, שְׂמֵאֲחֵר שָׂבָא תַחֲלִילָה עַל הַקְטָנָה
נַעֲשֶׂתָה בִּיאָתוֹ עַל הַגְּדוּלָּה בִּיאָה פְּסוּלָה, וְאֵינָה פּוֹטֶרֶתָהּ מִחֲלִיצָה.
רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר, מְלַמְדִּין הַקְטָנָה שֶׁתִּקְנָה בּוֹ, וְעַל יָדִי כִּי יִיעָקְרוּ
לְמַפְרַע נִשְׁוֹאָה שֶׁל הַקְטָנָה וּבִיאָתָה עַל יָדִי הִיבֵם לֹא תוֹדִיָּה בִּיאָת
יִבּוּם כָּלֵל, וְיִוֹכֵל לְקִיֵּם אֵת הַגְּדוּלָּה.

גמרא

שנינו במשנה: בָּא יָבֵם עַל הַקְטָנָה וְחֹזֵר וְכָא עַל הַגְּדוּלָּה פָּסַל אֵת
הַקְטָנָה, רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר מִלְּמַדִּין הַקְטָנָה שֶׁתִּמָּאֵן בּוֹ. הַגְּמָרָא
מְכִרְעָה לְהַלְכָה: אֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר שְׂמוּאֵל, הִלְכָה בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר,
וְכֵן אֲמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר הִלְכָה בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר, כְּלוֹמַר הַגְּמָרָא רַבִּי
אֱלֵעָזָר בֶּן פֶּרֶת לִימַד שֶׁהִלְכָה כְּתָנָא שֶׁל מִשְׁנַתָּנוּ שְׁוֹאָה רַבִּי אֱלֵעָזָר
בֶּן שְׁמוּעַ שְׁמֹלְמִדִּים אֵת הַקְטָנָה לְמָאן.
בַּעֲנִין אַחֵר הִכְרִיעוּ אוֹתָם אֲמוּרָאִים פַּעַם נּוֹסֶפֶת לְהַלְכָה שְׁמֹלְמִדִּים
אֵת הַקְטָנָה לְמָאן וְהִתְנָא שֶׁם הִיא רַבִּי אֱלֵעָזָר, וְהַגְּמָרָא דְּנָה מִדּוּעַ
הוֹצִרְכּוּ לְפִסּוּק הִלְכָה זֶה פַּעֲמָיִים. מִבִּאֲרַת הַגְּמָרָא: וְצָרִיכָא – הִיא
צוֹרֵךְ לְפִסּוּק בְּשֵׁנֵי הַמְּקָרִים שְׁמֹלְמִדִּין אֵת הַקְטָנָה לְמָאן. דְּאִי
אִיתְמַר בְּהָא קְמִייתָא – בְּמִשְׁנָה לַעֲלִי בַּעֲנִין יִבְמָה גְּדוּלָּה שֶׁנִּפְלָה
לִיבּוּם לִפְנֵי אֶחָ שְׁוִיָּה נָשׁוּי לְאַחֲזוֹתָהּ הַקְטָנָה, הִיתִי אוֹמֵר שְׁדוּקָא
בְּהָא קְמִייתָא שְׂמוּאֵל הִלְכָה בְּרַבִּי אֱלֵעָזָר שְׁמֹלְמִדִּים אֵת הַקְטָנָה
לְמָאן, מִשּׁוּם דִּלָּא קָנִים הִיבֵם עֲדִינָן מִצּוֹת יִבּוּם, וְכִשְׁהַקְטָנָה תִּמָּאֵן
יִוֹכֵל לְקִיֵּם מִצּוֹת יִבּוּם בְּגְדוּלָּה. אֲבָל בְּהָא – בְּמִשְׁנַתָּנוּ שֶׁהִיבֵם כְּבָר
בָּא עַל שְׁתֵּינָן, דְּאִינָם – שֶׁכָּבַר הַתְקִימָה מִצּוֹת יִבּוּם, אִימָא –
הִיתִי אוֹמֵר שֶׁאֵין מִלְּמַדִּים אֵת הַקְטָנָה לְמָאן, אֲלֵא תִרְוּיָהּ לְפָקוּ
בְּגֵט – שְׁתֵּינָן יִצְאוּ בִּגֵּט וְהַגְּדוּלָּה אֶף בְּחֲלִיצָה.
וְאִי אֲשַׁמְעִין בְּהָא – בְּמִשְׁנַתָּנוּ, הִיתִי אוֹמֵר שְׁדוּקָא כָּאן מִלְּמַדִּים
אֵת הַקְטָנָה לְמָאן, מִשּׁוּם דְּגְּדוּלָּה רְמִיָּא קְמִיָּה – שֶׁהַגְּדוּלָּה מוֹטֵל
עֲלֵיו לִיבְמָה מִן הַתּוֹרָה, לִפִּי שְׁוִיָּה לֹא נִפְטָרָה בְּבִיאָת הַקְטָנָה
שְׁזִיקָתָה רַק מִדְּרַבְּנָן, לָכֵן תִּמָּאֵן הַקְטָנָה כְּדִי שִׁבְיָאָתוֹ עַל הַגְּדוּלָּה

1 מקשה הגמרא: והרי התנא במשנה תגדלנו קאמר, ומשמע
2 שהוא רשאי להמשיך לבא עליה עד שיגדלו, אף דכל ביהא וביאה
3 דאיפורה הוא לדעת רבי מאיר.
4 מסקנת הגמרא: אלא, מחזורתא – מחזור וברור הדבר, דמתניתין
5 דלא ברבי מאיר.
6 הגמרא דנה בשיטת חכמים המתירים לקטן לייבם. מקשה הגמרא:
7 כרי פאן – יש לקרוא כאן את הפסוק שנאמר לענין ייבום (דברים כה
8 ז) 'להקים לאחיו שם ב' ישראל', והאי לאו בר הכי הוא – והקטן אינו
9 ראוי להוליד ולהקים שם, ואיך התיירו לו לייבם.
10 מתרצת הגמרא: אמר אביי, אמר קרא (שם כה ה) 'יבמה יבא עליה',
11 שמשמע אפילו יבם כל דהו – אפילו יבם כל שהוא כלומר שהוא
12 קטן, שאינו ראוי עתה להקמת שם אך לכשיגדל יהיה ראוי להקים
13 שם.
14 תירוץ נוסף: רבא אמר, בלאו הכי – ללא פסוק זה, נמי לא מצינת
15 אמרת – גם אינך יכול לומר שאסור לקטן לייבם, שאם כן מי איכא
16 מדי – וכי יתכן דהשתא אסירא ליה – שעתה בשעת הנפילה ליבום
17 תהא היבמה אסורה ליבם, כיון שהוא קטן, ולבתר שעתא – לאחר
18 זמן כשיגדלו הקטן והקטנה שריא – תהיה מותרת לו, והא – והרי
19 אמר רב יהודה אמר רב, כל יבמה שאין אני קורא – שאי אפשר
20 לקיים בה בשעת נפילה ליבום את הפסוק (שם) 'יבמה יבא עליה', הרי
21 היא באשת אח שיש לו בנים שאין בה דין ייבום, ואסורה לעולם.
22 נמצא שלא תהיה מצות יבום ביבמה שנפלה לפני יבם בעודו קטן.
23 שואלת הגמרא: ואיכא הכי נמי – ושמא באמת אין מצות יבום
24 באופן זה. משיבה הגמרא: אמר קרא בפרשת יבום (שם כה ה) 'כי
25 ישבו אחים יחדיו, משמע שפרשה זו נאמרה בכל אופן שאחים
26 יושבים יחדיו אפילו ביבם בן יום אחד. אלא שמפסוק זה עדיין אין
27 הוכחה שהיבם רשאי לייבם קודם שהגדיל, כי יתכן שיהיה עליו

28 להמתין מלייבמה עד שיגדל. אלא שרבי הוכיח שאם אסור לקטן
29 לייבם יהיה אסור לו לייבם אף כשיגדל.
30 שנינו במשנה: יבמה שאמרה בתוך שלשים יום וכו' לא נבעלתי,
31 כופין אותו שיחלוץ לה. מבררת הגמרא: מאן תנא – מי הוא התנא
32 הסובר דער תלתין יומין מוקים איניש אנפשיה – שעד שלשים יום
33 אדם יכול להתאפק מלבעול. אמר רבי יוחנן, משנתנו בשיטת רבי
34 מאיר היא. דתנא בברייתא, מענת בתולים – נאמנות הבעל שנשא
35 אשה בחזקת בתולה, לטעון שלא היתה בתולה ולהפסידה
36 כתובתה, אינה דווקא למחרת הנישואין אלא כל שלשים יום מיום
37 שנשאה אפילו כבר התייחדה עמו, דבר רבי מאיר. ואין לומר שמן
38 הסתם בא עליה מיד ומצאה בתולה, ולאחר כמה ימים כעס עליה
39 ועתה הוא טוען שהיתה בעולה, משום שיכול הבעל לומר עד
40 עתה לא בעלתי, ומקבלים את טענתו משום שעד שלשים יום
41 יכול אדם להתאפק מלבעול. רבי יוסי אומר, אם נסתרה – נתייחדה
42 עמו, אינו נאמן בטענת בתולים אלא לאלתר – מיד אחר הסתירה
43 כשימצא בית דין, אבל לאחר זמן אינו נאמן, שכיון שנתייחדו ודאי
44 בא עליה ומצאה בתולה, ועתה כעס עליה וטוען שמצאה בעולה.
45 ואם לא נסתרה עמו, יכול הוא לטעון טענת בתולים אף לאחר כמה
46 שנים. אם כן משנתנו שנקטה שעד שלושים יום היבמה נאמנת
47 לומר שלא בעל אותה, היא כשיטת רבי מאיר.
48 דוחה הגמרא: רבה אמר, אפילו תימא – יכול אתה לומר שמשנתנו
49 היא אפילו בשיטת רבי יוסי, משום שעד פאן לא קאמר – עד עתה
50 לא שמענו שאמר רבי יוסי התיב – שם בברייתא, שאין אדם
51 מתאפק מלבעול כשנתייחדה עמו, אלא באורוקתו דגיס בה – שהוא
52 רגיל בה ואינו מתבייש ממנה, ולכן הוא בועל אותה מיד, אכל
53 אשת אחיו